

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare odată pe săptămână.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Redactor: ION RAȚIU

COLABORATORI:

I. Aldea, I. Dobre, A. Duvlea, Eman. Muntean, A. Ocnean, P. Petringenar, I. Pitic, A. Popa, Gh. Spătăceanu, Elena Dr. Stoianovici, N. Borza, I. Raica, Gr. Ursu, T. Trifa, V. Zărenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitele școlare part. 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Cum să observăm.

O bună parte din oameni trec prin viață fără să vadă nimic. În jurul lor se petrec, atât în natură cât și în societate, fenomene destul de interesante și curioase, față de care ei rămân indiferenți.

Consecința acestei inerții de observație este că oamenii rămân copii în ce privește aprecierea personală, sunt conduși cu ușurință și li se impun uneori credinți lipsite de temei. În viața practică sunt victimele mincinoșilor și escrocilor. Toate acestea provin din faptul că n-au învățat să observe și n-au deprinderea efortării necesare.

Învățământul, de asemenea, dă minților de cele mai multe ori, alimente intelectuale, mistuite gata.

Deseori, ne rezumăm în a afirma unele adevăruri și a descrie de departe, prin vorbe, realitatea.

Cărți ilustrate, tablouri murale, constituiesc de multe ori singurul material la îndemâna dascălului.

Cât de rar se părăsesc clasele pentru a duce copiii în mijlocul fenomenelor și lucrurilor ce trebuiesc învățate!

Nu e orașel și chiar sat să n'aibă câțiva meseriași, o brutărie sau o mică industrie, din vizitarea cărora, copiii ar rămâne cu cunoștințe precise și bine gravate în memorie.

Metoda experimentală se poate aplica mai tuturor materiilor și n'ar trebui pentru toate experiențele, material deosebit. Spre ex: Cu un băț de care atârna o căldare se pot explica: centrul de gravitate și pârgăhia; cu un amestec de vin, apă, unt-

delemn, se demonstrează echilibrul lichidelor suprapuse; iar cu niște chibrituri, fenomenele de capilaritate. Mai adăogați o lampă de spirt, o oglindă, un flacon, hârtie, o băghetă de sticlă și alte câteva obiecte mărunte și veți avea destul material pentru a demonstra copiilor fenomenele esențiale din domeniul fizicei.

E deci *posibil și necesar* să observăm *prin noi înșine*.

Iată acum câteva cuvinte despre cum trebuie să ne educăm în acest sens.

Un aforism psihologic zice că nu vezi decât știi.

Asta însemnează că nu percepi realitatea decât prin fondul apercetiv. Dacă de exemplu atingem un toc-cu ochii închiși, primim dela acest obiect impresii tactice, dar cari deșteaptă în noi amintirea impresiilor altor tocuri, sau altor corpuri cilindrice: de metal, de sticlă, de lemn.

Toate aceste impresiuni, și vechi și noi, se amestecă și se luptă între ele; dar din toate aceste elemente, cele actuale totuși predomină. Imaginea obiectului nou se detașează pe fondul senzorial, pe delocuri, această imagine e deformată de cele anterioare, ce cu acest prilej au fost evocate. În definitiv, nu se percepe niciodată o reprezentare exactă a unui corp, ci una modificată, corectată, complectată, alterată de imaginile anterioare.

Influența amintirilor e deci foarte mare în o percepție nouă. Cu cât faptele vechi vor fi mai numeroase și mai precise, cu atât contururile imaginii noi vor fi mai marcate. mai subliniate prin aceste date.

Arățați unui om oarecare un mineral. Va vedeà o piatră consistentă cu suprafață accidentată, de o culoare oarecare etc. Mineralogul — geolog — însă va observa structura ei, modul ei de cristalizare, friabilitatea sau duritatea ei, o va indentifica și-i va determina epoca în care s'a format.

Acest lucru e adevărat pentru toate domeniile. Putem deci trage concluzia că pentru a observa, trebuie să fii instruit.

Nu toate cunoștințele însă servesc la fel. Acele cunoștinți care nu sunt câștigate decât din cărți, rămân puțin utilizabile pentru observație, căci între aceste imagini vechi și percepțiile noi, e o mare deosebire și'n al doilea rând, a observa și a percepe sunt două funcțiuni deosebite ale spiritului. Poți învăța din carte caracterele unei flori și în realitate să n'o poți recunoaște.

Deci trebuie ca foarte de timpuriu să ne obicinuim să percepem direct prin simțuri obiectele ce trebuiesc învățate.

Observația trebuie să fie metodică. Ea să se facă după anumite planuri care să ne ajute să deosebim caracterele obiectelor. Să începem prin observarea obiectelor mici, obicinuite, curente, un obiect de școală spre exemplu și treptat, treptat să ne ridicăm la obiecte din ce în ce mai complexe, la o plantă la un animal, la un om, la o operă de artă.

E bine să exercităm toate simțurile. De obicei numai ochiul servește în observația metodică, dar trebuie să întrebuițăm și auzul. De aceea muzica are un rol educativ important. Obicinuind urechea să prindă diferența dintre intervale și să distingă diferitele ritmuri și melodii, o faci mai aptă de analizat graiul și toate zgomotele ce caracterizează ființe și lucruri.

Pipăitul e de o utilitate intelectuală mai mică. Sunt toluși profesioni cari cer o deosebită finețe a acestui simț (cercetarea calității stofelor, pânzăturilor, metalelor)

Celelalte simțuri care de obicei se neglijează complet, trebuiesc deasemenea cultivate. Mirosul și gustul sunt informatorii vieții noastre vegetative. Aprecierea gazelor cari pot fi toxice, a diferitelor emanațiuni mefitice ne prezervă deseori de accidente grave. Tot așa gustul ne informaaă asupra calităților multor corpuri, pe care fără el, le-am intrzduce în organismul nostru foarte încrezători.

Simțurile se vor controla unul pe altul decât ori va fi posibil.

Observația se va face ar aitic pentru a prinde detaliile și apoi sintetic pentru a avea o interpretare de ansamblu.

În practică, nu e bine să disociem aceste două procedee, căci separate ne dau aprecieri incomplete și false.

O altă calitate mai trebuie dobândită: Observația trebuie făcută repede și asupra mai multor lucruri deodată. În multe circumstanțe, spre pildă într'un pericol iminent, o percepție rapidă a unui fapt ne poate sugera o reacție salvatoare.

Până aci am vorbit de observațiunea elementară. Impinsă mai departe, *observația directă și personală* e metoda indispensabilă în știință și în orice activitate profesionulă. Științele cari au întrebuițat acest procedeu ca: fizica, chimia, fiziologia și de curând psihologia, au progresat și au dobândit o bază solidă. Istoria, care nu aplică metoda observației directe a fenomenelor va fi de întotdeauna plină de incertitudine.

Sociologia făcută în cabinet, fără observarea directă a fenomenelor sociale la fața locului, în mijlocul popoarelor, riscă să aibă aceeași soartă.

Observațiunile de a doua mână n'au valoare. Savantul trebuie să se deranjeze personal și să vadă fenomenul pe care vrea să-l descrie sau să-l explice.

Lucrând astfel se naște obicinuința de a verifica prin tine însuși tot ce e posibil și astfel capeti o mai clară concepție a vieții.

Cea mai mare parte din oameai nu observă ei înșiși, ci se mulțumesc să creadă ceea ce li se afirmă. În felul acesta, spiritele se îmbâcsesc de noțiuni false, cari îngreuiază. munca personală. Aceste noțiuni false țes în jurul reflecțiilor noastre o rețea de greșeli, care împiedecă dreapta judecată și dau naștere la prejudecăți.

Din: „Comment former un esprit“ de Dr. Toulouse

28 Aprilie 1927 Abrud.

Elena Dr. Stoianovici.
Insfitutoare.

Dela un cerc cultural.

Ziua de 8 I. c. va rămâne o amintire plăcută pentru mine. Și iată pentru ce: În ziua această frumoasă de Maiu, însoțit de dl subrevizor școlar de control Petru Chirca, am luat parte la ședințele cercului cultural al învățătorilor din comunele: Pianul de Jos, Pianul de Sus, Răchita, Purcărețiu, și Strugar. Cu acest prilej am văzut atâtea lucruri bune și frumoase, cari mi-au înveselit sufletul. Dar să nu anticipez, ci să las se urmeze desfășurarea lucrurilor.

Ședințele din chestiune s-au ținut în frunțașă comună Pianul de Jos, locuită de către Români și Sași. Comuna aceasta are două străzi principale frumoase și regulate, cu case solide de piatră și cărămidă, acoperite cu țiglă. Pretotindenii am văzut gospodării frumoase și bine încheiate. Ai noștri sunt în majoritate covârșitoare față de Sași; prin muncă și hărnicie caută să-și facă o viață cât mai bună și mai fericită.

La ședințele cercului s-au prezentat toți învățătorii, în număr de 16 inși, cari împreună cu mine și dl subrevizor Chirca au luat mai întâiu parte la ascultarea sfintei liturgii în biserica parohială. Serviciul divin a fost celebrat cu multă evlavie de către părintele *Bena*, un venerabil și cucernic slujitor al altarului, care deși numără peste 80 de ani, totuși se bucură încă de frumoase puteri fizice și spirituale. Biserica de piatră, încăpătoare și curățică era plină de credincioși, mai ales femei în frumoase costume naționale la cari dominează numai două culori: albul și negrul. Cântările liturgice au fost executate de către corul improvizat al învățătorilor sub conducerea d-lui Ioan Cionca, învățător-director în comuna Pianul de Sus.

După sfârșitul serviciului divin învățătorimea, împreună cu noi, s-a intrunit în localul școlii, unde a avut loc ședința intimă. Localul școlii e o clădire impozantă, solidă și frumoasă: are trei sale de clasă și locuință pentru diriginte. Acest local școlar a fost ridicat sub vechiul regim maghiar, exclusiv numai din puterile proprii ale sătenilor noștri români de acolo.

Deschizându-se ședința intimă de către dl. I. Cionca, președintele cercului, urmează lecția de model a dșoarei învățătoare Cornelia Cionca din Pianul de Sus

S-a predat „Ghiveciul” lecție de desemn după natură pentru cl. III. primară. Lecția aceasta a fost foarte bine predată din toate punctele de vedere, ceea-ce a dovedit-o frumosul rezultat la care s-a ajuns cu elevii, cari au desemnat repede și corect obiectul din chestiune. Cu multă mulțumire am constatat că dșoara Cionca are frumoase însușiri și aptitudini de o bună, harnică și însufletită învățătoare.

După aceasta a urmat „Metodica desemnului în școala primară” conferință de dșoara Raveca, Fleșeriu învățătoare în Pia-

nul de Sus. Conferința aceasta asemenea a fost o surprindere plăcută pentru mine, întrucât am constatat, că tinera învățătoare ne-a prezentat o lucrare serioasă, bine alcătuită și foarte instructivă. A urmat apoi conferința dlui inv. dir. Ioan Raica din Răchita: „Cum putem desvolta la copii gustul de cetit” Aceasta a fost o conferință bună și frumoasă, cu un subiect atât de important și de actual, care a atras deosebita atențiune a întregului auditor.

Critic oficial pentru toate aceste trei lucrări a fost dl R. Bena, învățător în Pianul de Jos. Dânsul n-a avut multe de observat întrucât toate aceste lucrări au fost executate și întocmite de către autorii lor cu multă pricepere, serioșitate și sârguință.

Acest lucru l-am remarcat și eu dimpreună cu toți ceilalți colegi, cari am felicitat apoi călduros pe bravii prelegători și conferențieri.

După sesiunea intimă am vizitat cu toții expoziția de lucru manual, aranjată în două camere din localul școlar. Erau expuse multe și frumoase obiecte, ca: ii, șorturi, ștergere, toate cusute cu frumoase motive românești, dantelărie, țesături de paie, tâmplărie, mici covoare persiane, apoi obiecte de fierărie, (o specialitate a școlii din Pianul de Jos) ca: botnice, tave, cărlige, lopățele etc. Obiectele aceste au fost executate de către elevi sub conducerea soților Bena, cari pentru aceste merită toată lauda.

A urmat apoi masa comună în casele soților-colegi Bena, unde am fost ospătați cu toții bine și din belșug.

La orele 3. d. a. s-a ținut în curtea școlii sesiunea publică. A luat parte întreagă comuna în frunte cu venerabilul părinte Bena, dl notar Savu, președintele comitetului școlar și alți intelectuali din comună. Populația săsească însă n-a participat la această serbare culturală. Și e foarte semnificativă aceasta abținere! Sesiunea publică se începe cu întonarea „Imnului Regal” de către fanfara populară română din localitate. Urmează apoi cuvântul de deschidere al dlui președinte Cionca, prin care a dat frumoase și prețioase sfaturi sătenilor noștri din Pianul de Jos. După aceea a urmat executarea celor vre-o 25 puncte ale programului dela ordinea zilei. Elevii grădiniței de copii mici și ai școlii au declamat mai multe poezii frumoase, au spus dialoge și trioloage instructive, au executat cântece și jocuri drăguțe sub conducerea dlui inv. R. Bena și a dsoarei conducătoare Goția.

Dl. inv. D. Oană din Pianul de Sus a ținut o conferință populară subiectul: „Din viața socială a poporului nostru”: dsoara inv. C. Cionca a conferențiat despre „Dragostea de neam și țară”, iar dl inv. Nic. Stoica din Purcărețiu a vorbit despre „Procese sau judecăți”. Toate trele conferințele au fost foarte bune și potrivite, ilustrate cu multe exemple.

La sfârșit a vorbit dl învățător-director Daniil Ordean din

localitate, care a mulțumit organelor școlare prezente și poporului pentru dragostea și interesul manifestat cu prilejul acestei serbări culturale din comună Pianul de Jos.

Am răspuns subsemnatul, exprimându-mi bucuria de toate cele văzute și constatate aci în aceasta zi, legând de suflet poporului, ca să iubească și stimeze pe învățători, pionerii culturii noastre naționale-populare, în acelaș timp să deie ascultarea și cinstea cuvenită și celorlalți conducători din comună: preotul, notarul și primarul. Numai prin muncă, sârguință și ținerea legilor și poruncilor lui Dzeu își va putea croi și neamul nostru într'adevăr o viață mai bună și mai fericită.

De închiere mai vorbesc părintele Bena, dl notar Savu și dl subrevizor Chirca.

Cu aceste ședința publică ia sfârșit la orele 6¹/₂ d. a. În-treg publicul numeros a stat până la sfârșitul ședinței, urmărind cu mare interes desfășorarea punctelor din bogatul și interesantul program al ședinței.

După ședința publică a avut loc o gustare copioasă la locuința dlui inv.-dir. Ordean, de unde apoi cu începutul inserării ne-am despărțit cu toții, ducând cu noi plăcute și frumoase amintiri.

Marian Sasu.

Cuib de ciocârlie.

Ciocârlia, ea cea dintâi, a trecut Mediterana cătră noi. Pe țărmlul Italiei a odihnit două zile încheiate în cea de a treia a plecat cătră Ardealul nostru și al ei. Când a ajuns bătea inimuța în ea cum tremură flacăra luminării de ciară. Obosită săraca! Atâta drum!

Movila dela Gruiu și păduricea de pe Coastă și drumurile, cari șerpuiiau pe hotar și turnul bisericii, care sclipește în bătaia soarelui, așa-s cum le-a lăsat. Uite tăpșanul acela de pământ de lângă părau. Acolo și-a întins ea aripile întâi, de-acolo a pornit să tae în două aerul cu piept de tinără voinică. Aici a fost cuibul bătrânesc, dincolo între petritele acele și-a strivit mama un picior.

Duioase aduceri aminte!

Grâul în sămănături îl vede și de sus, se pare că e o mare apă lină. Livezile sunt încă roșcate de iarbă ruginie și uscată. Ciocârlia umblă de iscoadă. Și-a însemnat trei locuri bune de cuib, dar nici ea nu știe pe care să-l aleagă. Aici între sămănături e bine, dar e cam în umbletul oamenilor, la loc deschis pe livadă nu e cu cale, umblă pisicile din sat; colo în unghiul dintre părau și tufăria ce se vede e mai bine, dar se întâmplă de vine părauul umflat de ploi și apoi și tufele în ascunzitul lor cam atrag vulpi, nevestuici, dihori. Stă încumpene, nu se poate hotări și se lasă pe altă zi.

A găsit ea alt loc. Un tăpșan mâncat de ploaie, unde și unde e câte o tufă de porumbel, pricepe ea bine că va crește

în împrejurimi iarbă înaltă și cimbrisor, care imprăștie miros. Răcăie cu picioarele, pământul se cufundă la mijloc ca un blid. Acum se apucă de clădit. De ici un paiu uscat, de colo un fir de iarbă, o nuia subțire, pe toate le adună și împletește și îngrădește și cuptușește.

Face un cuib, cum îl visa ea în nopțile petrecute în Africa. Ouă în el 5 ouă sure, pestrițe ca penele de pe trupșorul ei. Peste două săptămâni 5 puișori își cască ciocurile după de mâncare. Ea se îndestulește cu semințele de burueni nescuturate de vânt, dar umblă mult să aducă puilor vr-un gândăcel, vr-un paianjen, ceva mai bun, mai gustos.

Îi sorbea din ochi de dragi ce-i erau. Puii mării creșteau mărișori, cercau ca copii mici să se ridice în picioare. Unul mai viteaz și-a întins aripile lungi, chipu de sburare.

Ciocârliă, când îi vedea așa drăguți, muria și învia de bucurie. Mamă fericită!

Toma Cocișiu.

Asociația de înmormântare.

VII.

Lubiții colegi vor afla la alt loc al revistei, că am convocat adunarea generală pentru înființarea și constituirea acestei asociației, despre care a fost până acuma atâta vorbă. Trebuie deci să ne bucurăm cu toții, că în sfârșit a sosit momentul ca să înfăptuim ceea ce de mult frământă sufletele noastre. Să alergăm deci cu toții la această adunare, unde în unire și bună înțelegere să ne sfătuim cum am putea fonda mai bine aceasta asociație, care va fi o glorie a învățătorimei din acest județ istoric.

Pentru orientare comunic tuturor colegilor din județi, că în adunarea generală numai aceia vor avea drept de vot, cari au declarat că aderează la înființarea asociației. Lista stă deschisă până la deschiderea adunării din cestiune așa că până atunci toți pot să obțină dreptul de vot în adunarea generală. Aviz deci dlor colegi, cari n-au aderat până acuma la înființarea acestei asociații.

În timpul din urmă au mai aderat următorii colegi: Valer Mărginean — Alba-Iulia. Teodor Trifa și Alexandrina Trifa — Sebeș.

Numărul total al aderenților de până acuma: 149 cu 5771 ani.

Marian Sasu.

Asociația învățătorilor — secția județului „Alba“.

Convocare.

Membrii Asociației inv. din județul Alba, sunt convocați la adunarea generală anuală, pe ziua de 21 Maiu a. c. în comuna Sebeș.

Program:

1. Participarea la serviciul divin, — ora 8—8 $\frac{1}{2}$ a. m.
2. Deschiderea ședinței, — ora 9.
3. Conferința Dlui profesor universitar Vladimir Ghidionescu, ora 9 $\frac{1}{4}$.
4. Ședința intimă, — ora 10 $\frac{1}{2}$ —12. (Raportul casariului, raportul secretarului, înscrierea la fondul Gh. Lazar. Propuneri.) La această ședință vor lua parte și 2 membrii ai Comitetului central din Cluj.
5. Masa comună, — ora 1—2 $\frac{1}{2}$ p. m.
6. Vizitarea expoziții de lucru de mână, — ora 2 $\frac{1}{2}$ —2.
7. Jocuri și coruri școlare, ora 3 $\frac{1}{2}$ —5.

Domnii colegi sunt rugați a lua parte în număr cât mai mare posibil, fiind preocupati de o nouă organizare a Asociației noastre. La Alba-Iulia stau la dispoziția autobuze pentru Sebeș. Alba-Iulia, la 2 Maiu 1927.

Biroul:

Andrieu Floașiu
președinte.

Vasile Șandru
secretar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Convocare.

Domnii colegi-învățători, cari au aderat la înființarea „Asociației de înmormântare a învățătorilor din județul Alba” sunt convocați la adunarea de înființare și constituire a acestei asociații pe ziua de 21 Maiu a. c. orele 11 a. m. la Sebeș.

PROGRAM:

1. Constituirea biroului adunării.
2. Raport asupra înscrierilor la asociație.
3. Desbaterea proiectului de statute.
4. Alegerea membrilor Consiliului de administrație și a comitetului de cenzori.
5. Eventuale propuneri.

Domnii colegi, cari nu vor putea participa la această adunare sunt rugați cu stăruință a se îngriji ca să fie reprezentați prin alți colegi, provăzându-i pe aceștia cu o autorizație în scris.

Aiud, 10 Maiu 1927.

Revizor școlar
MARIAN SASU